UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Nonagesimanona docet de p[ri]ma tib[us] [et] p[otes]tate eo[rum] q[ua]liter null[us] est appella[n]d[us] vniversalis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

quem: argu. xxiiij. diſtin. quando. ff. de edili. edic. ꝙ ſi nolit. §. qui mancipia.

a ¶ Suſcipias. Ut officient populum. al's bene: extra de cleri. peregri. ca. penul.

b ¶ Fortiores. Hec eſt vna ratio quare non admittuntur. alie aſſignant. xix. q. ij. due.

in quibus locis primates inſtituendi ſint: ⁊ an archiepiſcopi eis debeant obedire. Et reſpondet ꝙ leges eccleſiaſtice iuſſerunt poni primates vel patriarchas q̄ eandem formam tenent (licet diuerſa ſint vocabula) in capitibus prouinciarum vbi olim erant primates paganorū: ad quos primates vel patriarchas ab archiep̄is appellat̄. In alijs vero ciuitatibꝰ metropolitanis debēt archiepiſcopi reſidere, qui debēt predictis primatibus obedire: nec debēt nominari primates, ſed archiepiſcopi vel metropolitani.

Ar. Ꝫ ex ꝺ iu. cū deputati. ex ꝺ inſtit. ad decorē. Archi.

Omnes. ¶ Caſus. In hoc ca. ſtatuitur vt illi qui in peregrinatione ſunt baptizati, non promoueantur: quia eorum vita eſt incognita, et forte ſunt eſſe irregulares.

c ¶ Omnes. Hoc ca. loquit̄ de adultis. Sed nonne baptiſmus tollit omnem peccati maculam? Utiq; ſic. j. de pe. diſt. vlti. ca. vlt. hoc ergo ideo quia forte iſti bigami vł alias irregulares ſunt, q; ante baptiſmum forte fuerūt bigami.

Baptiſmꝰ oēm peccati maculā tollit.

De primatibꝰ. ¶ Hec diſ. diuidit̄ in tres partes, in quarum prima dicitur ꝙ vbi erāt primates gentiliū olim: ibi ſunt modo primates .i. patriarche, q̄ idē habent officiū lʒ noīa ſint diuerſa. Scđa ibi: Nulli archiepiſcopi. Tertia ibi: Uniuerſalis. Ioā. de fan.

¶ Caſꝰ. Quia ſupra in. lxxx. diſ. c. j. Gratianus fecerat mentionem de primatibus ⁊ patriarchis, nec aſſignauerat differentiā inter eos, ideo ſupponit hanc. xcix. diſtin. in qua oſtendit ꝙ primates ⁊ patriarche quo ad officia non differunt, ſed quo ad vocabula. ad quos primates vel patriarchas ab archiepiſcopis appellant epiſcopi. Oſtendit etiam ꝙ archiepiſcopi debent primatibus obedire in his que iuſte fuerint imperata.

tes nulla ratione ſuſcipias[a]: q; aphrorum alij quidē manichei alij rebaptizati ſunt: peregrini vero plurimi in minoribus ordinibꝰ conſtituti fortiores[b] de ſe pretendiſſe honores ſepe ꝓbati ſunt.

Itē ex concilio Elibertano.

¶ Nō ſunt ꝓmouēdi ad clerū qui peregre fuerint baptizati.

Omnes[c] q̄ in peregrinatione fuerint baptizati: eo ꝙ eorū minime ſit cognita vita, placuit ad clerum non eſſe promouendos in alienis ꝓuincijs.

¶ Diſtinctio.xcix.

De pmatibꝰ[d] autem (quorū ſupra mētionem fecimꝰ) q̄rit̄ quē gradū in eccl'ia obtineāt an in aliq̄ a patriarchis differant, quā obediētiam archiep̄i eis debeāt. Primates et patriarche diuerſoꝝ ſunt nominū, ſed eiuſdē officij. Ab archiep̄is autem q̄tiēs neceſſe fuerit ep̄i ad primates appellāt: ſʒ a primatibus ad archiep̄os appellare nō licet. debēt ergo obedientiā primatibꝰ archiep̄i in oībꝰ q̄ ſibi fuerint ab eis iuſte impata.

Unde Anacletus papa ait.

¶ Que obedientia ſit exhibēda pmatibꝰ ⁊ patriarchis.

Prouincie mlto ante chriſti aduētū[e] tēpore diuiſe ſunt maxima ex parte, ⁊ poſt ea ab apl'is ⁊ beato Clemente predeceſſore noſtro ipſa diuiſio eſt renouata in capite omniū ꝓuinciarū vbi dudū primates erant legis ſeculi, ac prima iudiciaria poteſtas: ad quos q̄ per reliquas ciuitates commorabantur, quando eis neceſſe erat, qui ad aulam imperatorū vel regum confugere non poterant, vel quibus[f] permiſſum non erat[g]: confugiebant ꝓ oppreſſionibus eorum, vel iniuſtitijs ſuis: ipſoſq; appellabant quotiens[h] opus erat, ſicut in lege eorum ſcriptū erat. ipſis[i] quoq; in ciuitatibus vel locis noſtros patriarchas vel primates qui vnam formam[k] tenent, licet diuerſa ſint nomina, leges diuine et eccleſiaſtice poni ⁊ eſſe iuſſerunt: ad q̄s ep̄i (ſi neceſſe fuerit) confugerent, eoſq; appellarēt, ⁊ ipſi noīe primatū fruerētur. Reliqué vero metropolitane ciuitates q̄ minores iudices habebant, licet maiores comitibꝰ[l] eſſent, haberent metropolitanos ſuos:

e ¶ Ante Chriſti aduentum. Ergo ante tēpus gelaſij ⁊ dionyſij diſtincte erant ꝓuincie. vnde reprobat̄ quedam ſolutio q̄ ponitur. x. q̄. iij. nec numerus. ꝙ ſcilicet tunc non erant ꝓuincie limitate. Sʒ dic ꝙ ꝓuincie fuerunt diuiſe, vt hic: ſed dioceſes nō, niſi a tēpore Dionyſij. xiij. q. j. ca. j. Uel ſolue per illā literā, maxima ex parte. q. d. nō oēs.

Prouincie q̄ñ poſt fuerūt diſtincte.

f ¶ Quibus permiſſum. Quia modica erat ſumma. ij. q. vj. anteriorū. §. illud.

g ¶ Non erat. vt clericis qui in cauſis eccl'iaſticis non poſſunt appellare ad principem: vt. j. xj. q. j. placuit.

h ¶ Quotiens. id eſt bis ante ſententiam, vel poſt ſententiam ſecundum canones. Et not. ꝙ dicit quotiens ſecundum leges: ſed tamen non licet ſecundum leges appellare ad principem niſi in caſu ante ſententiam. ⁊ ita eſt argu. ad expoſitionem illius. ij. queſtio. vj. omnis oppreſſus.

comitatꝰ.

Adde q̄d ſit comitatꝰ in q̄ differt a ciuitate diſtrictu vel territorio l. j. C. q̄n ipe. inter pup. et vi.

i ¶ Ipſis. repetit quod dixerat.

k ¶ Formam. Argu. C. de codi. ſi idem. contra. quia diuerſitas nominum debet deſignare diuerſitatem rerū: vt. xxj. diſt. cleros.

l ¶ Comitibus. id eſt comitantibus vel ſequentibus eos: vel comitibus, id eſt epiſcopis. Comitatus enim dicitur diſtrictus alicuius ciuitatis vbi eſt epiſcopus. Uel hoc vult notare ꝙ archiepiſcopus maiorem habet poteſtatem in prouincia et iuriſdictionem q̄ꝫ primas. nam metropolitanus eſt iudex ordinarius omniū

Metropolitani iuriſdictio.

d ¶ De primatibus. Fecerat Gratianus. ſ. in diſtinct. lxxx. mentionem de primatibus et patriarchis: ſed ne quis crederet propter nominum diuerſitatem aliquam eſſe realem differentiam, ideo oſtendit in hac diſtinct. differentiam eſſe tantum in nomine. Oſtendit etiam de reuerentia quam debent archiepiſcopi ſuis primatibus. Oſtendit etiam ꝙ nec Romanus pontifex debet vniuerſalis appellari,

Prouincie. ¶ Caſus. Queſitum fuit ab Anacleto

Prima nis iuris dictio. episcoporum prouincie: primas tantū archiepiſcopi: vn de ſecundum hoc maior eſt patriarchis.
¶ Comitibus. id eſt propter comites et propter episcopos ſuffraganeos.
a ¶ Nomine. Argu. ex nominibus ſemper res nominū, id eſt res ſignificatas per nomina debere attendi.

Nulli archiepiſcopi. ¶ Caſus. Queſituʒ fuit ab Anitio papa vtrum archiepiſcopi ſint appellandi primates vel patriarche. Et reſpōdet q̄ nō, niſi multitudo populorum intantū excreſcat, vt de archiepiſcopo fiat p̄riarcha. (ij.ps.)
b ¶ Uocentur. C. de libe. cauſa. iube mus. C. de proba. nec epiſtolis.
c ¶ Qui primas. Sicut Romanus, Antiochenus, Alexandrinus. ſ. xxj. diſti. cleros. Quid de veneto? Dic ergo q̄ eſt p̄mas reſpectu inferiorū. extra de priuil. ca. antiqua.
Multitudine creſcente multa fiūt. d ¶ Ad fidē conuertatur. Nā et apes accreſcētes ꝛc. vij. q. j. in apibus, de conſe. diſtinc. v. nunq̄. ꝛ iuuentus romana excreſcēs nouam ſibi ciuitatem edificauit: argu. C. de ſacroſanctis eccleſ. l. iubemus. Et bene dicit conuertatur. nam al's vix poſſet contingere q̄ i aliquo loco intantum excreſceret populus vt primate indigeret. vt. xxxiij. diſtinctione. fraternitatis. (iij. ps.)

qui predictis iuſte obedirent primatib⁹: ſicut in legibus ſcīi olim ordinatū erat: qui nō primatū, ſed aut metropolitanorū aut archiep̄orū noīe[a] fruerentur. Item Anitius.

¶ Non vocenť primates niſi qui primas ſedes tenent.

Nulli archiep̄i primates vocētur[b] niſi illi qui primas[c] ſedes tenēt: quarū ep̄os apl̄i eorūq; ſucceſſores regulariter patriarchas vl' primates eſſe cōſtituerūt: niſi aliqua gens deinceps ad fidē cōuertatur[d] cui neceſſe ſit pre multitudine primatē cōſtitui[e]. Reliqui metropolitani nominenť qui alias metropoles tenent.

Itē ex concilio Aphricano.

¶ Princeps ſacerdotum vel ſumm⁹ ſacerdos non appelleť prime ſedis epiſcopus.

Prime[f] ſedis ep̄us non appelletur princeps ſacerdotū, vel ſumm⁹ ſacerdos aut aliquid hmōi: ſed tantum prime ſedis epiſcopus.

Uniuerſalis autem nec etiaʒ romanus pontifex appelleť.

Unde Pelagius oib⁹ ep̄is.

¶ Nec etiā romanus pōtifex vniuerſalis eſt appellandus.

Nullus patriarcharum vniuerſalitatis vocabulo vnq̄ vtatur: q2 ſi vn⁹ patriarcha vniuerſalis dicať, patriarcharū nomen ceteris derogať: ſed abſit hoc a fidelib⁹ hoc ſibi velle quempiā arripere vnde honorem fratrum ſuorum imminuere ex quantulacunq; parte videať. Quapropter charitas veſtra neminem vnq̄ etiā ſuis in epiſtolis vniuerſalem nominet: ne ſibi debitum ſubtrahat, cum alteri honorem infert indebitum.

Itē Greg. Eulogio patriarche Alexandrino. De eodē.

Ecce in prefatione ep̄le quā ad meip̄m qui p̄hibui, direxiſtis: ſuꝑbe appellationis v̄bū vniuerſalē me papā dicēs imprimere curaſtis: qd (peto) mihi dulciſſima ſctītas v̄ra vltra nō faciat: q2 vobis ſubtrahiť[g] quod alteri pl⁹ q̄ rō exigit, prebeť[h]. Ego non v̄bis quero proſperari, ſed moribus: nec honorē eſſe deputo in quo fratres meos honoreʒ ſuū perdere cognoſco. Meus nanq; eſt honor, vl̄is eccleſie: meus honor eſt fratrū meorū ſolidus vigor. Tunc ego honoratus ſum, cū ſingulis quibuſq; honor debit⁹ non negatur[i]. Si eñ vniuerſalē me papam veſtra ſctītas dicit: negat ſe hoc eſſe[k] qd me fatetur vniuerſum. ſed abſit hoc: recedāt verba que vanitatē inflant, et charitatem vulnerant.

dicit q̄ papa nō debet vocari vniuerſalis. Jo. de fan.

Nullus patriarcharū. ¶ Caſus. Ep̄i in ſuis epiſtolis appellabant patriarchas vniuerſales: quare prohibet Pelagius omnibus ep̄is vt neminem decetero appellent vniuerſalem: quia ſi vnus appellatur vniuerſalis, ceteris honor debitus ſubtrahitur.

Ecce. ¶ Caſus. Eulogi⁹ alexandrin⁹ patriarcha in ſua epiſtola Gregoriū vniuerſalem appellauit: quod ipſe Grego. ante prohibuerat. quare precepit ſibi vt hoc decetero nō faciat: quia non verbis ſed morib⁹ querit proſperari: ꝛ ſi ipſe vniuerſalis appelletur, nullus honor ceteris remanebit. quod ei nō placet: q2 tūc ipſe honoratur cū alijs honor debit⁹ non negatur.

g ¶ Subtrahiť. Argu. q̄ papa per ſuum mandatum non vult derogari iuri alicuius. j. xxv. q. ij. qd ꝓ dicitis. j. ix. q. iij. nunc vero. j. xj. qō. j. peruenit. ſ. lxiij. diſtinct. quāto. ſ. lxxxv. diſtinc. archidiaconū florentinum. in fi. Argu. contra. viij. qōne. iij. artaldus. ix. q. iij. cōqueſtus. in fi. ſic ex̄ de offic. delega. ſup eo. vbi dicitur, nō eſt intētionis noſtre alicui derogare ꝑ reſcriptū noſtrum, ꝛ ita argu. quod vni attribuiť alij ſubtrahiť. arg. xlv. diſtinct. diſciplina. ff. de iudi. cum pretor. in fi. et extra de reſcript. olim. in fi. lxxxv. diſtinc. archidiaconum. arg. nemini conſulendum cum alterius iactura: vt. j. xj. q. iij. ſi quis vero. no. xxij. q. ij. primum. xiiij. q. v. deniq;.

Papa per ſuū mandatum an iuri alteri⁹ derogari velit.

Adde ad hoc dubiuʒ text. i. l. nec au⁹ C. de emē. li. et in. l. iij. ſ. ſi qs a princi pe. ff. ne qd i lo. pub.

Al's, ex̄ de ꝑſcri. cuʒ olim.

h ¶ Prebetur. Non enim debent plus eſſe ſubditi q̄ expedit. ij. qōne. vij. admonendi. nec prelati ita humiles vt contemnantur. lxxxvj. diſtinc. quanto. ff. de offi. preſi. obſeruandum.

i ¶ Non negatur. Sic. C. de cadu. tollen. l. j. ſ. vlti. C. de nup. imperialis. in prin. nec enim publice ꝓdeſt ꝛc. C. de ſen. prefe. pre. l. j.

Singulis legū adminicula denegari. archid.

k ¶ Negat ſe hoc eſſe. i. eē de vniuerſitate: cū tñ romana eccl̄ia nō ſit vniuerſalis, lʒ ſit de vniuerſitate. Jo.

Multitudine excreſcente an poſſit eccleſia in alterius parochia ſine ipſi⁹ conſenſu conſtitui. e ¶ Conſtitui. Argu. infra parochiam alicuius non debere conſtitui eccleſiam, niſi multitudo fidelium excreuerit. Sed nunquid illo inuito cuius eſt parochia poterit hoc fieri et irrequiſito? Non: vt. xvj. qōne. j. multis concilijs: et. xvj. qōne. j. felix. et ca. ſeq. Sed ſi requiſitus nollet conſentire: non minus tamen fieret per maiorem ſcilʒ per papam. ex̄ de eccle. edifi. cap. iij. eius tamen conſenſu primo requiſito. Et nota q̄ hmōi requiſitio facienda eſt cum ille locus in quo excreuit multitudo fidelium iam eſſet deputatus alicui ep̄atui: al's non.
f ¶ Prime. Id eſt patriarchalis.
¶ Uniuerſalis. ¶ Hec eſt tertia pars diſt. in qua

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN